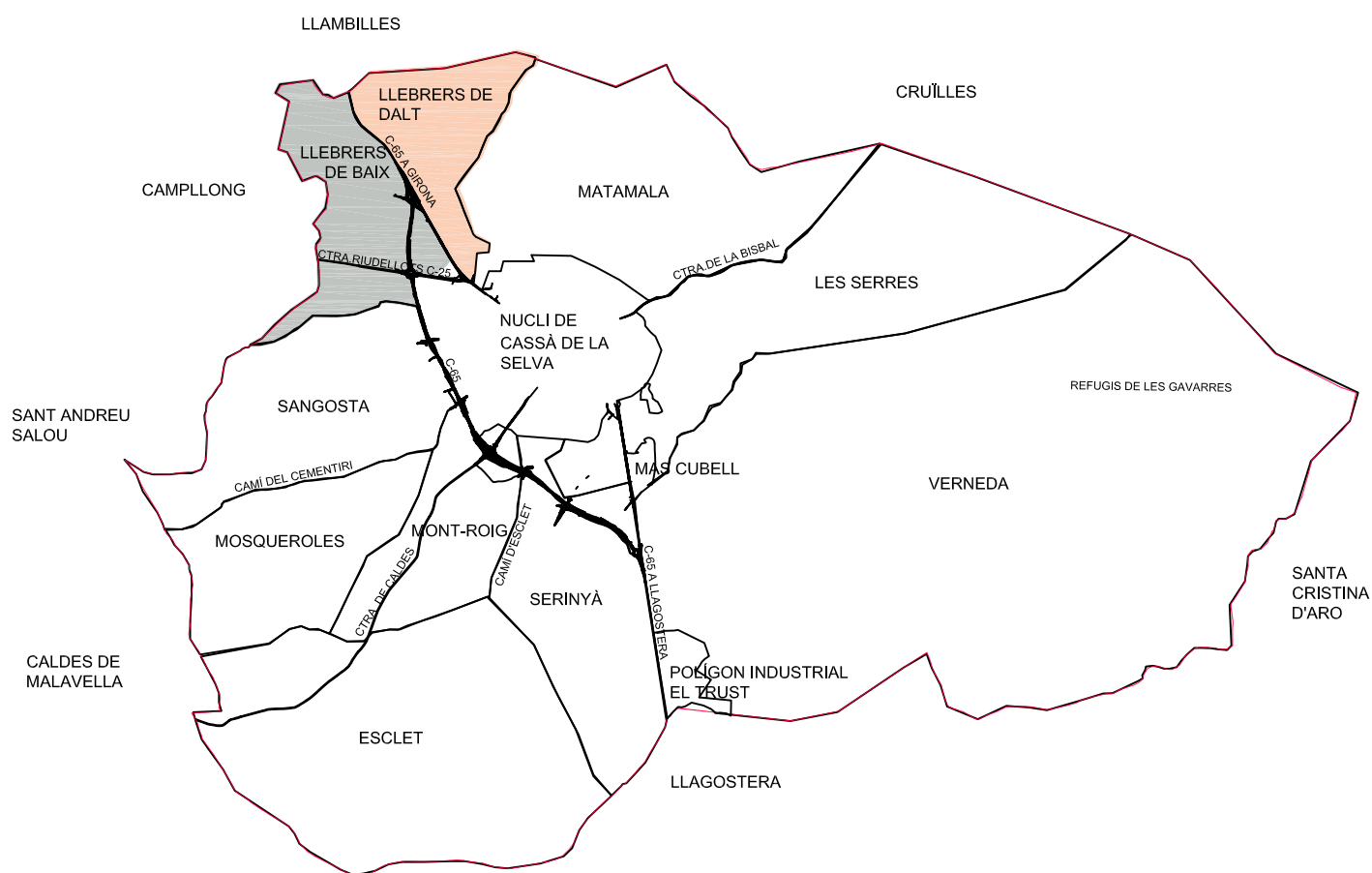

VEÏNAT DE LLEBRERS DE DALT

VEÏNAT DE LLEBRERS DE BAIX

VEÏNAT DE LLEBRERS

1 – GEOGRAFIA DEL VEÏNAT

El veïnat de Llebrers està situat en el quadrant nord-oest del terme municipal de **Cassà de la Selva**. El seu territori es troba enlairat vers el nord-est ocupant un dels estreps perifèrics del massís de **Les Gavarres**. Es tracta de la **Serra de Llebrers** que, des de les seves arrodonides carenes, el seu territori, s'obre com un ventall i s'escampa allargant-se pels suaus pendissos de migdia i ponent i per les prolongacions que, d'aquests, se'n deriven fins que, mansoiament, perdent tota inclinació i esdevenen una extensa plana que, superant el límit del veïnat, ocupa també una part important de la zona septentrional del veïnat de **Sangosta**. Es tracta del **Pla de Freixeneda**¹ que queda limitat, a l'est, per la part septentrional del Polígon Industrial; pel nord, per la **carretera de Riudellots**; pel sud, pel **camí de Sangosta**; i, per ponent, pel terme de **Campllong**. La **riera Freixeneda**, procedent del **veïnat de Matamala**, el travessa d'est a oest i, el seu curs, separa **Llebrers** de **Sangosta**. També els pendissos nord occidentals van quedant atenuats quan s'apropen al límit amb **Campllong**, per on s'esmuny el curs de la **riera de les Benyes**, ara anomenada **Bugantona o de Campllong**. El punt més alt de la serra arriba als 221 m. S.n.m. en el **puig de Ventalló**.

2 – LES AIGÜES

Són molts els torrents i torrenteres que, al llarg del temps, han anat desgastant i modelant les terres del **veïnat de Llebrers**. Als vessants de tramuntana de la **Serra de Llebrers**, els pocs que s'hi han format, baixen sobtadament, amb un recorregut molt curt, dins la riba esquerra de la **riera de Font**. Per ponent, el **torrent de Joan**, que es forma a partir del collet de la **plaça dels Burros**, recull les aigües dels vessants de migdia del **puig de la Roca** i els de tramuntana del **puig de Plomaloca**, desguassant seguidament dins el **Bugantó**. A les terres de migdia del **mas Mates** hi té l'origen la ja citada **riera de les Benyes o Bugantona o riera de Campllong**. Al sud de **can Juny** i de **can Donat** es forma un comal, drenat per un petit torrent, anomenat **torrent Madral**; l'eix del seu curs, des de llevant de **can Fossa**, comença a fer de línia termenera entre **Llebrers** i **Campllong**; desguassa finalment dins la **riera Freixeneda** a l'extrem sud occidental del veïnat. També des de llevant de **can Vall-llossera (a) Gasiva** baixa un vall madral vers migdia que en arribar al **pla de Freixeneda** gira a ponent i s'uneix al madral anterior al sud de **can Cavarroques**. El **torrent del mas Nadal** (avui **mas Xirgo**) es forma en els vessants de migdia del **serrat d'en Busquets** i baixa en la mateixa direcció fins que flueix dins la **riera Freixeneda** al sud de **can Xirgo**. La **riera Bugantó**, documentada el 996 (**R.Martí, Col.lecció**, núm. 168, pàg.189) separa, pel nord i ponent **Llebrers** del terme de **Llambilles**.

3 – LA VEGETACIÓ

Els boscos de **Llebrers** estan situats a la part alta del veïnat ocupant, al nord, tota **Serra de Llebrers** i els turons que d'allí davallen pel nord-oest i pel nord-est, arribant, per la banda occidental, fins al peu de la **ctra. De Girona a Sant Feliu**. A ponent d'aquesta carretera hi resten, tant sols, tres petites clapes boscoses: el bosc de can **Cresta**, l'alzinar de can **Maset** i l'alzinar de cal **Gaig**. L'estrat arbòri, d'aquesta zona boscosa, està format per pinedes que hi

¹ El Pla de Freixeneda ja es troba documentat l'any 1298 en un document de permuta de terres que, l'Almoïna del Pa de la Seu de Girona, permet fer entre un tal Argimont i un tal Vives, canviant una peça situada a Sangosta per una altra situada al Pla de Freixeneda.

tenen un clar predomini acompanyades per petits claps de sureda i d'alzinar; aquestes darreres espècies són les que hi haurien de predominar de forma natural en el territori.

4 – ELS CAMINS

Des de temps molt reculats **Llebrers** ha disposat d'una important xarxa de camins que travessant el veïnat anaven a cap a la capital del **Comtat de Girona** i ha diverses poblacions del seu territori.

Camí ral de Girona a Sant Feliu de Guíxols. Era la via més principal i antiga que després de travessar el **Bugantó** pujava cap a **can Peret de Llebrers**, des d'on baixava i dividia el **pla de Freixeneda** al sud del **mas Nadal (mas Xirgo)** i després de travessar la **riera Freixeneda** i el **torrent del Castell** pujava cap al nucli urbà passant pel **carrer d'Avall**, des d'on arribava a l'església de **Sant Martí**, llavors sortia de la població seguint pel que ara és el **carrer Raval**; Aquest eix principal comunicava amb altres camins importants.

Camí ral de Girona al Castell de Llagostera que des del **coll de Llebrers** baixava cap al sud el qual en el seu primer tram, gairebé coincidia amb l'actual **Variante de Cassà**.

Camí ral de Santa Coloma a la Bisbal. En el mateix **coll de Llebrers** els dos camins anteriors els travessava direcció nord-est el camí procedent de **Riudellots i Campllong** que, encara entra al veïnat per **can Juny**, i des del coll citat puja cap al **mas Seguer** i **can Roca** i d'aquí, vers el nord-est segueix cap al **veïnat de Matamala**.

Camí públic de Cassà a Fornells. Al nord del coll citat, pel costat sud del **camp de l'Artiga**, sortia direcció nord-oest, passava pel nord de **can Fèlix**, de **can Xamariga** i de **can Coderch (can Cresta)** i seguia vers ponent on travessa els termes de **Campllong** i **Llambilles** fins atrotar el de **Fornells**.

Camí ral de Cassà a Campllong i Riudellots. Sortia de l'indicat camí de **Girona a SFG** a l'alçada de **can Prats** on el seu vial girava a ponent cap a **can Vinyoles**, **can Pasqual**, **ca l'Arbossé** i **can Cavarroques** on, després de travessar el **madral de Llebrers**, entrava en el terme de **Campllong**.

Camí ral de Vilabella a Girona. Entra a **Llebrers** després de travessar la **riera Freixeneda**, al nord del **mas Miquel de Sangosta**, des d'on es dirigeix, en la mateixa direcció cap a **can Cavarroques**, passa després al nord de **can Gubau**, travessa la **C-25**, segueix cap a **can Pijoan**, passa a ponent de **cal Ros Cucut** on travessa el citat **camí de Sta. Coloma a la Bisbal**, i segueix cap al nord, on hi havia l'antic **baixador del carrilet** a tocar **can Maset** i continua cap a **can Xamariga**, on es creua amb el citat **camí de Fornells**, des d'aquí baixava cap al **Bugantó** on, abans de travessar-lo, s'unia al citat de **Girona a SFG**.

Carretera C-65. A l'any 1851 s'inicià la seva construcció que comunicaria **Girona** amb **Sant Feliu de Guíxols**, substituint l'antic camí ral; la seva calçada travessa de nord-oest a sud-est el veïnat seguint en paral·lel el camí indicat.

Variante de Cassà. A partir de l'any 2000 a la **C-65**, just en el **coll de Llebrers**, s'hi construí la calçada que eludeix el nucli urbà i desvia el nombrós trànsit que el creuava.

La C-25. Des del sud-est del veïnat es dirigeix, vers ponent, cap a **Campllong** i **Riudellots de la Selva** on enllaça amb la **N-II** i l'**autopista A-7**.

Camí de Cassà a Fornells. Des de la **C-65**, gairebé dalt la costa de **Bugantó**, comença el que, direcció a ponent, passa a tramuntana de **can Xamariga** i **can Cresta** i segueix cap a **cal Nino de Campllong**.

Via verda del Carrilet. L'antiga via del carrilet convertida en **via verda**, acull el **carril bici de Girona a SFG**. I travessa **Llebrers** en el mateix sentit que la **C-65**.

5 – NOTES HISTÒRIQUES

Els documents més antics referit a **Llebrers**, de la vila de **Cassà**, són els següents: El primer és del 21 de febrer de l'any 954 i tracta de la venda d'un alou (*alaudem quod est in comitatu Gerundense, in termino de villa Cathiano sive in termino de villa Leporarios*) que va fer l'arxiprest **Danla** a favor del prevere **Guilaic**; el segon és de l'any 967 i es refereix a la venda d'una vinya feta per un tal **Gurgur** anomenat **Bellell** i la seva muller **Vergèlia** a favor del mateix prevere **Guilaic**, situat a la **VILLA LEPRARIOS**; A l'any 1047, en una venda de terres feta per **Llopart** a **Engilrada** i als seus fills, dins el terme de **Llambilles**, en un dels límits s'esmenta **villa Llebrers**;⁹ El 1066, hi ha una donació feta per **Ramon** i la seva família al **Monestir de Sant Pere de Galligans** del seu alou, situat al **Comtat de Girona**, a la parròquia de **Sant Martí de Cassà**, i en el lloc dit **Lebrers**. A l'any 1106, en el testament de **Guillem Ramon**, aquest deixa a **Ponç Guillem**, el mas anomenat **Turegaca** on, en els seus límits, s'esmenta "*ipsos Cals usque ad regum qui exit de Frexeneda et usque ad Catiano et ad LEBRERS et usque ad Bennas*" (*d'aquests casalots fins al torrent que surt de Freixeneda fins a Cassà i a Llebrers i fins a Benyes*) . Segons **Coromines** el nom **Llebrers** podria derivar d'un suposat nom personal llatí, "*Librasius*" o "*Lebronius*" que derivaria cap a **Llebrers**; el nom de la vil.la recordaria possiblement el del seu antic possessor.

Pels textos veiem com aquest territori, al segle X, ja estava ple de conreus, on hi destaca un clar predomini de la vinya; s'hi esmenta també un camí, un erm i un torrent. Tot hi que desconeixem quins límits tenia la **vil·la Llebrers**, aquests deuriem ser gairebé els mateixos que els del territori que ocupa l'actual veïnat; el torrent podria ser la **riera Freixeneda**, just en el tram abans que se li ajunti el **torrent de Castell**, en aquest punt les terres que hi afronten ho fan per ponent i pel nord, coincidint amb la descripció feta en el document de venda. Pel que fa al camí (*strata*) potser es tracta del que anava a la costa des de **Girona** i que més tard es denominaria **camí ral de Girona a Sant Feliu de Guíxols**. També s'hi esmenta, a inicis del s. XII, el **mas Turegaca**.

Diversos capbreus del segle XIV del **Monestir de Sant Pere de Galligans**, del de **Sant Pere Cercada**, del de **Sant Feliu de Guíxols**, de **La Pia Almoïna del Pa de la Seu de Girona**, de la **Pabordia de Cassà de la Seu** i, indirectament, del **Castell de Cassà** són indicadors dels noms dels masos i les terres en que quedà dividit el territori de l'antiga vil·la. La senyoria directa d'aquests masos pertanyia als citats **Monestirs, Almoïna i Castell**, els quals havien establert als pagesos emfitèuticament de feia temps els masos i les terres del territori quedant, aquests darrers, com a senyors útils i propietaris del mas amb obligació de quedar-s'hi perpètuament, pagant anualment censos i altres obligacions (agres) establertes en el document d'establiment,

⁹ Ramon Martí. Col. Diplomàtica. Doc. 252. "*de meridie in villa Lebrers*"

on solia detallar-s'hi alguns dels anomenats mals usos (**intestia, eixorquia, àrsia, cugucia, ferma d'espoli forçada, i remença personal**) entre el quals, com a més usuals, hi destacaven la **remença** que era l'import a pagar quan algun familiar volia o havia de sortir del mas (d'aquest mal us prové el nom de **pagesos de remença**) i, també, la **ferma d'espoli forçada** que gravava el Dot aportat per l'esposa al marit o a l'inrevés, havent de pagar-ne un percentatge al senyor directe.

Els pagesos de remença es van alçar violentament exigint l'anul·lació dels anomenats "mals usos". El primer conflicte remença va durar fins al 1471 sense donar cap solució al problema. La segona rebel·lió es va iniciar l'any 1483 i va perdurar fins més enllà de la Sentència de Guadalupe, el 1486. Amb aquesta sentència es van abolir part dels drets feudals però, tot i així, es van condemnar els pagesos més exaltats dels quals els cassanencs representaven el contingent més alt. D'entre ells, *Pascual Lebrés* va ser un dels nou cassanencs condemnats a mort.

En el cadastre de 1733 trobem els següents motius: *can Torres de Llabers, can Mias, Xirgu, Paret, Dauset, Bruguera, mas Pasqual, Baldiri Bosch (can Bosch), Cristòfol Roca, mas Matas*, etc. En aquest cadastre, hi figura una masia, catalogada de tercera categoria, anomenada Pou del glaç (que actualment es correspon amb la finca on hi ha la gasolinera de Bugantó). Segons la memòria oral, quan les rieres es glaçaven, la gent del poble trencava el gel i el duia a un pou, generalment sec, que s'omplia amb el gel recollit. Un cop ple, es tapava amb terra, fulles i herbes i, quan necessitaven gel, com per exemple per fer baixar la febre a algun malalt, destapaven el pou i se'n servien.

Segons la memòria oral, en el *mas Roca*, en temps de la Guerra del Francès (1808-1814), s'hi va amagar molta gent que, quan hi havia problemes, s'escapava per un passadís secret. En aquesta guerra, Cassà col·laborà organitzant un sometent i una quadrilla de treballadors manuals (fusters, ferrers, etc.) per ajudar a millorar les fortificacions de Girona. Tot i així, el 1809, mentre es preparava el tercer setge a Girona, les tropes franceses van ocupar Cassà. L'any 1814, les tropes napoleòniques van marxar de Girona.

Segons diuen, en el mas Roca s'hi va amagar el General Prim.

En el padró d'habitants de 1894 hi figuren moltes masies amb el mateix motiu d'avui dia: *can Figueres, Rossinyol, can Dausset, casa d'en Prats, Charapits (can Xerapis), can Arbussé, cal Cisteller, can Ros cucut, mas Xirgo, Juin (can Juny), Maset, Matas*, etc. Segons la memòria oral, cal Tetei s'havia anomenat cal Soiru.

6 – ELS MASOS

ELS MASOS DEL S. XIV

Nom del mas	Senyor útil	Senyoria Directa
01. Mas Agustí	Bernat Agustí, de Llebrers	ALM. i MSPG.(1)
02. Mas Figuera	Pere Figuera, de Llebrers	ALM. i MSPG
03. Mas Roig	Guillema Roya, de Llebrers	ALM. i MSPG
04. Mas Geronès	Arnau Geronès, de Llebrers	ALM i MSFG
05. Mas Cassà de Llebrers	Pere Cassà	ALM. i MSPG
06. Mas Pasqual	Pere Pasqual, de Llebrers	MSPG
07. Mas Llorenç	Ramon Llorenç, de Llebrers	MSPG i MSPC

08. Mas Bosch	Maria Boscha, de Llebrers	MSPG i MSPC
09. Mas Seguer	Ramon Seguer, de Llebrers	PC i MSPG
10. Mas Mosterol	Pere Mosterol, de Llebrers	MSPG
11. Cases de Llebrers	Agnès muller de Per Arnau	PC i MSPG I MSPC
12. Borda de Bugantó	?	?
13. Mas Bernat	S'ignora	S'ignora
14. Mas Beyes	S'ignora	S'ignora
15. Mas Julià	S'ignora	S'ignora
16. Mas Matheu	S'ignora	S'ignora
17. Mas Pere Guillem	S'ignora	S'ignora
18. Mas Rombau	S'ignora	S'ignora
19. Mas Tió	S'ignora	S'ignora

Nota: Les abreviacions que figuren en l'apartat de Senyoria Directa, són les següents:

ALM = Almoïna del pa de la Seu de Girona.

MSPG = Monestir de Sant Pere de Galligans

MSPC = Monestir de Sant Pere Cercada.

MSFG = Monestir de Sant Feliu de Guíxols.

PC = Pabordia de Cassà de la Selva.

MASOS DEL S. XVII

Nom del Mas	Cap de Família
Mas Mates. (anteriorment mas Cassà**)	Bernat Massó (masover - 1670)
Mas Bosch **	Miquel Bosch (1669)
Mas Pasqual **	S'ignora
Mas Cardell (can Nando)	Pere Calvet (1669)
Mas Seguer**	Miquel Maymir (1669)
Mas Llaurador (can Massó)	Joan Llaurador (1664)
Mas Calvó (absorbit per c. Massó)	Josep Calvó (1670)
Mas Pasqual de Vila	Theresa Pasqual
Mas Xirgo	Salvadora Xirgo (1648)
Mas Teixidor (ca l'Arbussé)	Carbó – Teixidor
Mas Torras (Can Bruguera)	Felicià Torras
Mas Galceran (can Donat)	En Galceran
Mas Figueres	S'ignora

Les terres del masos **Llaurador**, **Calvó** i **Pasqual de Vila**, precedien del **mas Seguer** que, va ser adquirit pel mercader de **Cassà**, **Joan Salvà**, qui va parcel·lar i vendre les terres del mas, on es creen els masos citats. El **mas Teixidor** era anomenat, anteriorment, **mas Llorenç**, possiblement podria correspondre al **mas Llorenç** relacionat en el s. XIV. ** masos existents al s. XIV.

MASOS DEL S. XVIII

Nom del mas	Cap de Família	Vessanes
01 Mas Torras (c.Bruguera)	Felicià Torras	101,75
02 Can Mias	Jaume Mias	020,37
03 Can Xirguet	Salvador Xirgo	007,75

04 Can Xirgo	Baldiri Xirgo	096,00
05 Can Peret	Felip Paret	14,44
06 Can Buixarons	Pere Buixarons	06,44
07 Can Oliver (c. Gasiva)	Pere Oliver	13,69
08 Can Vilallonga (c.Xerapis ?)	Miquel Vilallonga	11,69
09 Can Dausset	Miquel Daucet	06,63
10 Can Ginesta (c. Maset)	Miquel Ginesta	57.69
11 Ca l'Antoni Mias (c.Gaig)	Antoni Mias	16,00
12 Can Bruguera (c. Cresta)	Jaume Bruguera	36,00
13 Can Salvi Xirgo (c. Nando)	Salvi Xirgo	14,88
14 Pou del Glaç (Gasolinera)	S'ignora	17,00
15 Can Coderch (c.Xamariga)	Gregori Coderch	07,50
16 Can Claret (c. Fèlix)	Josep Claret	08,19
17 Mas Bosch	Bernat Bosch	28,13
18 Mas Pasqual	S'ignora	57.69
19 Mas Matas	S'ignora	103.69
20 Mas Gasconell (c. Silvestre)	Rnt. Genís Pagès	13,00
21 Mas Seguer *	Baldiri Bosch	03,50
22 Mas Seguer *	Joan Mias	09,31
23 Mas Seguer *	Josep Dalmau	15,69
24 Mas Seguer *	Joan Pont o Llobet	10.00
25 Can Pifarré (c. Figueres)	Josep Pifarré	09,69
26 Can Llaurador (c. Massó)	Josep Llaurador	10,50
27 Can Calvó (avui c, Massó)	Mateu Calvó	12.31
28 Can Roca	Cristòfol Roca	11,62
29 Mas Pasqual de Vila	Joan Pasqual	10,00
SUMA		731.15

(*) La masia del mas Seguer havia estat dividida en quatre parts.

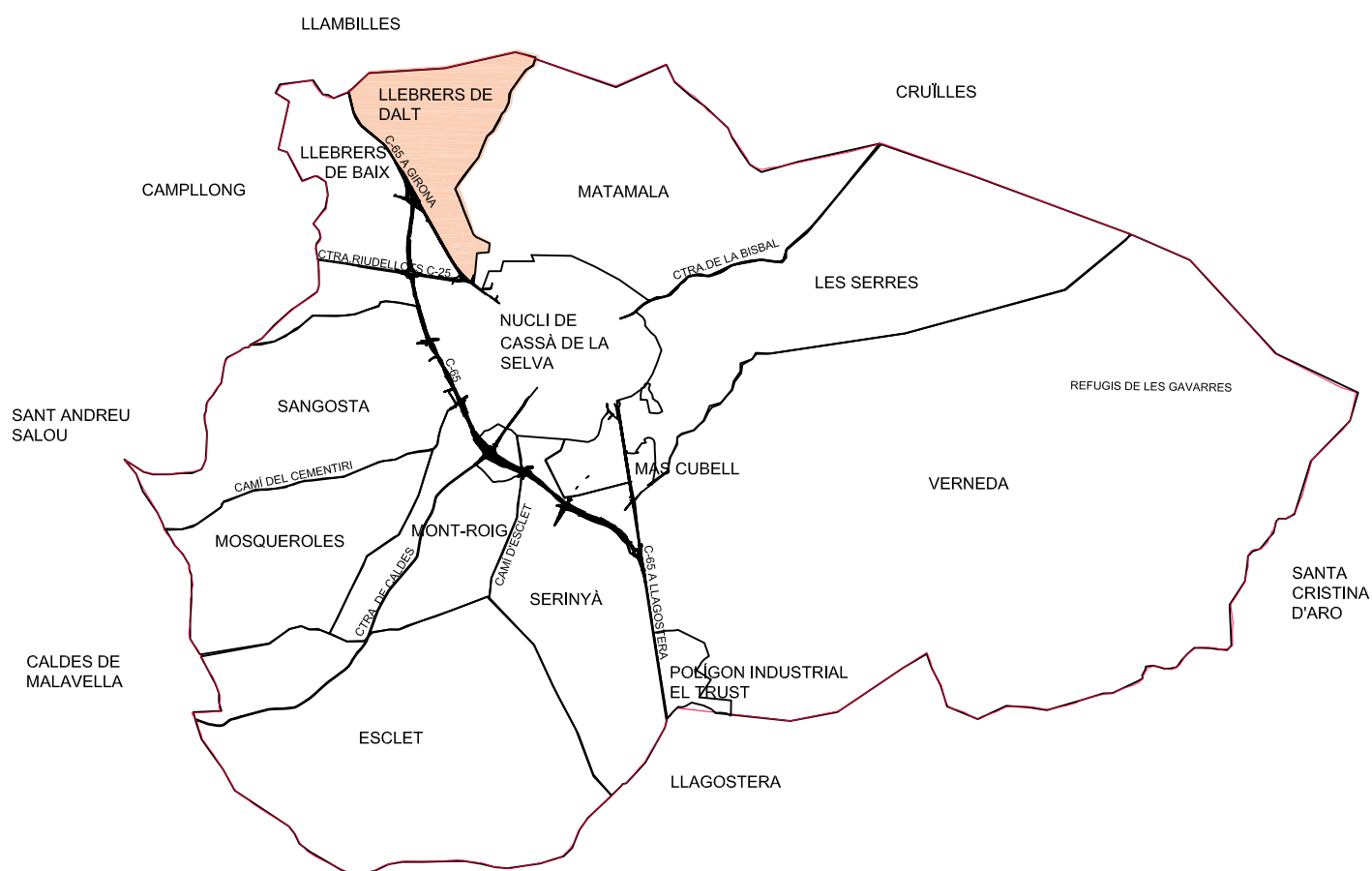
Nota: A la relació anterior hi manca el mas Teixidor (ca l'Arbussé) que sospitem havia esta absorbit pel mas Torras (can Bruguera) o bé pel mas Miquel de Sangosta.

És evident l'increment de masos en al veïnat de Llebrers durant el s. XVIII que dupliquen amb escriu els del segle anterior.

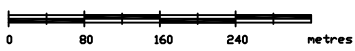
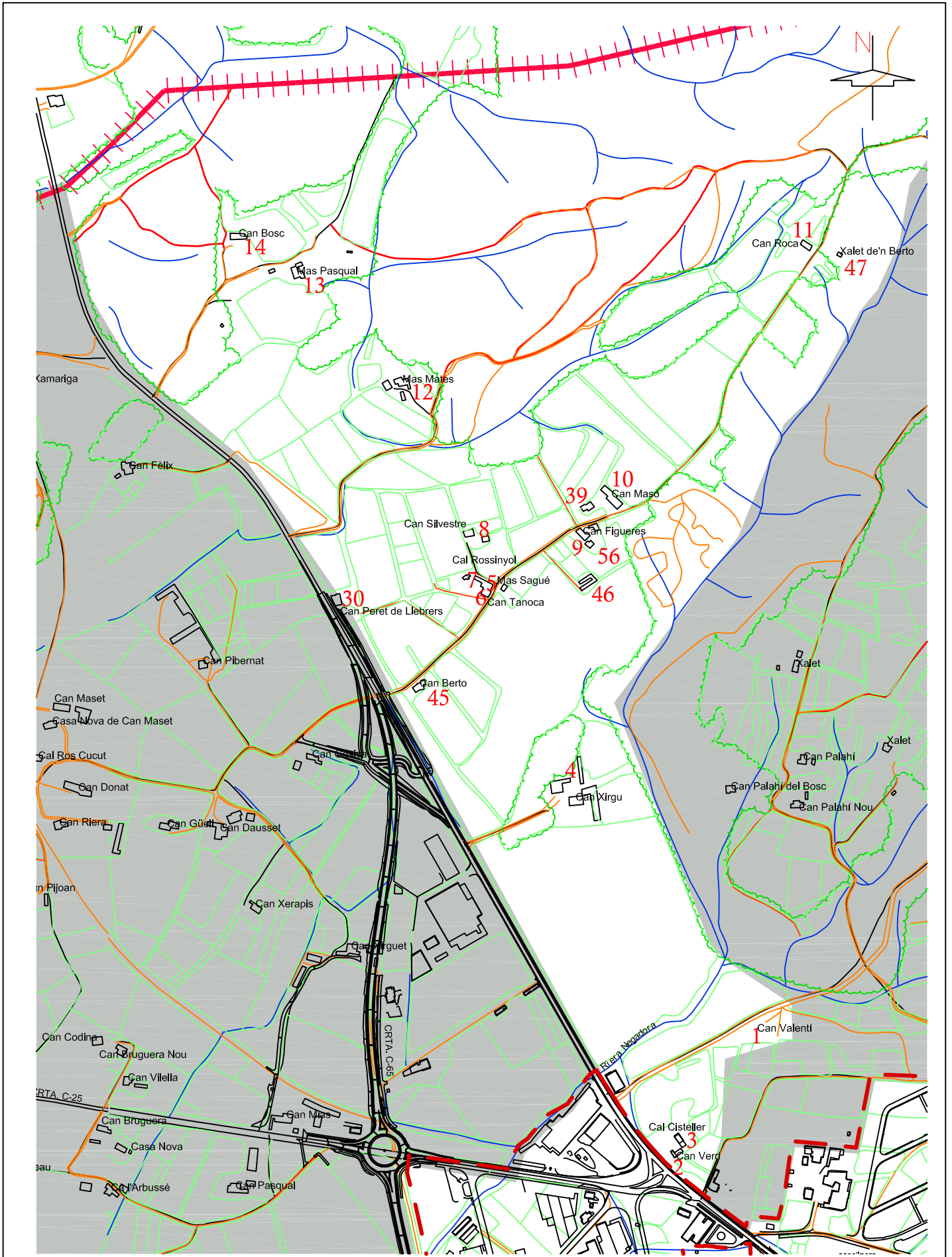
VEÏNAT DE LLEBRERS DE DALT

ACCÉS PRINCIPAL AL VEÏNAT:

A través de la carretera C-65 de Girona a Sant Feliu de Guíxols.
Sortint de Cassà de la Selva, sentit Girona, a la banda dreta.

VEÏNAT DE LLEBRERS DE DALT					
Núm. veïnat	Nom	Coordenades UTM 31 ETRS89		Referència cadastral	
		X	Y	Polígon	Parcel.la
1	Can Valentí	488947	4638144	2	84
2	Can Verd	488825	4637970	2	83
3	Cal Cisteller	488830	4638023	2	82
4	Can Xirgu	488656	4638517	1	83
5	Mas Sagué	488519	4638859	1	133
6	Can Tanoca	488513	4638847	1	133
7	Cal Rossinyol	488481	4638875	1	74
8	Can Silvestre	488504	4638945	1	75
9	Can Figueres	488671	4638940	1	80
10	Can Masó	488720	4638992	1	78
11	Can Roca	489023	4639402	1	30
12	Mas Mates	488384	4639181	1	23
13	Mas Pasqual	488213	4639359	1	18
14	Can Bosc	488120	4639415	1	15
30	Can Peret de Llebrers	488278	4638834	1	71
39	Polígon 1, parc.7	488678	4638982	1	79
45	Can Berto	488408	4638696	1	135
46	La Granja	488676	4638865	1	80
47	Xalet d'en Berto	489079	4639385	1	33
56	Polígon 1, parc. 80	488681	4638920	1	80

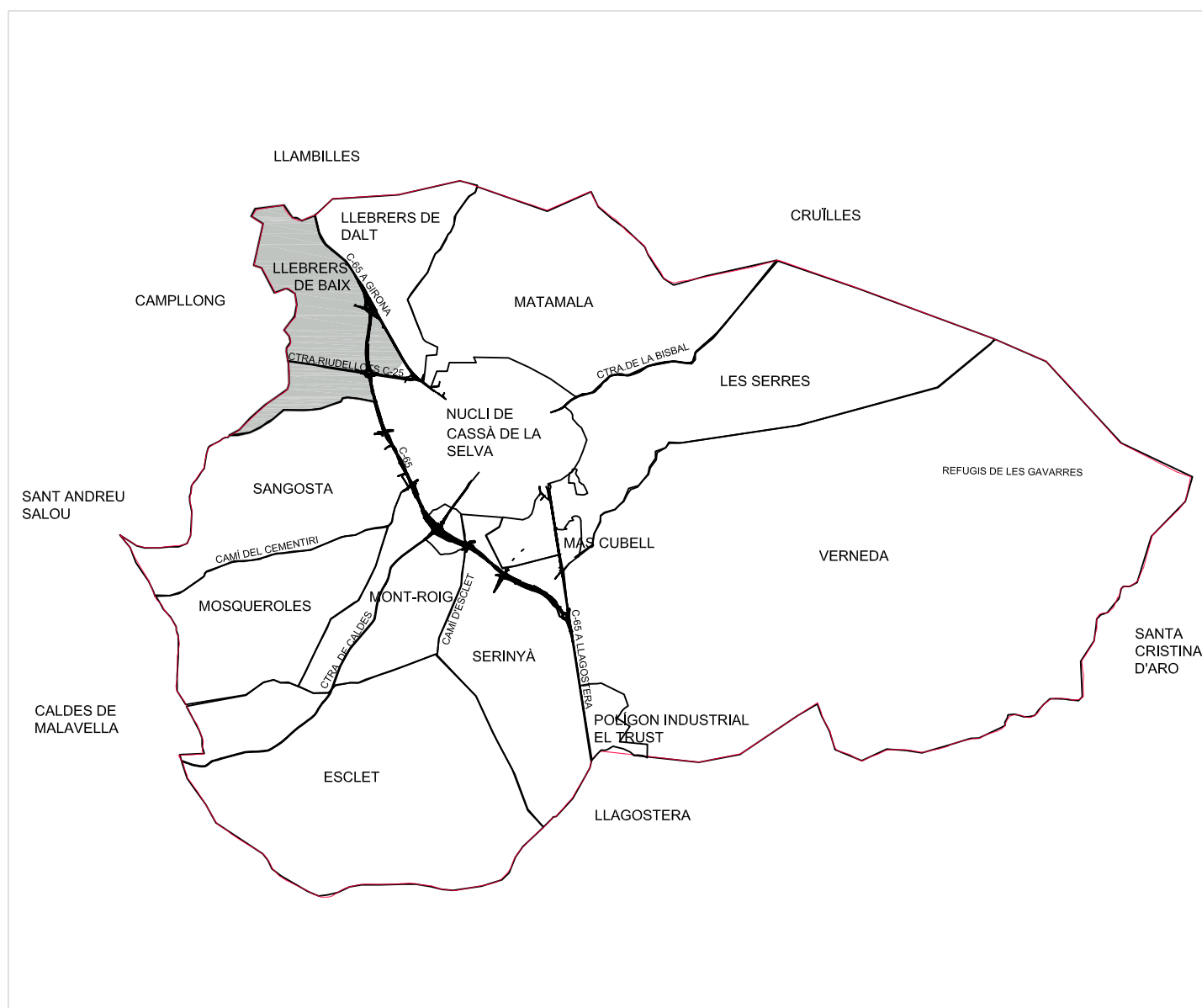

VEÏNAT DE LLEBRERS DE BAIX

ACCÉS PRINCIPAL AL VEÏNAT:

A través de la carretera C-65 de Girona a Sant Feliu de Guíxols.
Sortint de Cassà de la Selva, sentit Girona, a la banda esquerra.

A través de la carretera C-25 direcció a Riudellots de la Selva, a la
banda esquerra i dreta.

VEÏNAT DE LLEBRERS DE BAIX

Núm. veïnat	Nom	Coordenades UTM 31 ETRS89		Referència cadastral	
		X	Y	Polígon	Parcel.la
15	Can Nando	487356	4639506	1	1
16	Can Rispa	487289	4639081	1	217
17	Cal Gaig	487511	4639000	1	47
18	Can Cresta	487617	4639197	1	6
19	Can Xamariga	487756	4639180	1	9
20	Gasolinera	487825	4639375	1	8
21	Can Fèlix	487944	4639043	1	62
22	Can Maset	487867	4638650	1	107
23	Cal Ros Cucut	487798	4638583	1	110
24	Can Juny	487679	4638504	1	113
25	Can Donat	487872	4638527	1	112
26	Can Güell	488005	4638475	1	117
27	Can Dausset	488113	4638487	1	125
28	Can Xerapis	488146	4638344	1	182
29	Can Vall-Ilossera (àlies can Gasiva)	488240	4638583	1	123
31	Can Xirguet	488300	4638278	1	186
32	Can Pijoan	487782	4638368	1	166
33	Can Codina	487793	4638140	1	175
34	Can Cabarroques	487646	4638006	5	2
35	Cal Tetei	487779	4638008	5	5
36	Can Bruguera	487906	4637988	5	14
37	Ca l'Arbussé	487912	4637889	5	13
38	Can Pasqual	488115	4637901	5	20
40	Can Mias	488196	4638010	1	195
41	Can Vinyoles	488399	4638087	8682705DG8388S0000TK	
42	Can Joan Mullera	488360	4638207	8585305DG8388N0000SP	
43	Can Prats	488591	4638214	8682709DG8388S0000KK	
44	antiga Inecsa	488463	4638345	8585302DG8388N0000IP	
48	Can Pibernat	488065	4638730	1	66
49	Casa nova Maset	487818	4638635	1	107
50	Can Riera	487834	4638474	1	115
52	Can Gubau	487738	4637923	5	12
53	Casa nova	487930	4637960	5	15
54	Can Vilella	487944	4638065	1	192
55	Can Bruguera nou	487895	4638130	1	179
63	Magatzem agrícola	488376	4638324	8585305DG8388N0000SP	
64	Magatzem	488141	4637949	5	20

